

Brakte «mykt» stoff inn i avisene

De tidlige kvinnelige journalistene tok med seg nytt stoff inn i avisene. De dekket områder menn ikke skrev om, som sosialpolitikk, skole og forbrukerstoff. Det forteller Else-Beth Roalsø, som forsket på kvinnelige journalister i fire distriktsaviser fra 1920- til 1970-tallet.

Journalist Guro Rustad i trykkeriet til Vårt Land i 1963., Foto: Rigmor Dahl Delphin, Eier: Oslo Museum

– Det ser ut som om det såkalte myke og nære stoffet manglet i avisene før de kvinnelige journalistene tok tak i det. Det de tok med seg inn har blitt helt selvsagt i dagens aviser, sier Else-Beth Roalsø, forsker ved Universitetet i Stavanger. Hun trekker fram trygdesaker, skole, utdanning og forbrukerstoff som eksempler på stoffområder som gjerne karakteriseres som «myke».

Det var på 1920- og 1930-tallet at avisredaktørene «oppdaget» at de hadde kvinnelige lesere, og at kvinnene kanskje hadde noen andre interesser enn menn. Avisene opprettet egne kvinnespalter og kvinnesider, både for å skaffe annonsører og kvinnelige lesere. Og da fikk de også bruk for kvinnelige journalister til å skrive det myke stoffet.

Dette er noe av det Roalsø har kommet fram til mens hun forsket på kvinnelige journalister i distriktsavisene Fædrelandsvennen, Stavanger Aftenblad, Bergens Tidene og Adresseavisen fra 1920- til 1970-tallet.

Både felle og springbrett

De tidligste kvinnelige journalistene ble ofte satt til å skrive kvinnesiden, enten de ønsket det selv eller ikke. Kvinnesiden dekket områder som hus og hjem, forskjellige kvinneorganisasjoner, forbrukerstoff og sosialt stoff. Ikke alle journalistene var like begeistret. Mange av de kvinnelige journalistene mente at kvinner var opptatt av mye mer enn det som stod på kvinnesidene. Dessuten ønsket de å spre stoffet over hele avisen, i stedet for å putte det inn på en egen side. Andre ville gjerne beholde siden, fordi det sikret at kvinnestoffet fikk plass i avisen. De fryktet at uten kvinnesiden ville ikke stoffet bli trykt, eller det ville drukne i andre nyheter og reportasjer.

– Kanskje ble kvinnesiden en måte å holde kvinnene i sjakk på, sier Roalsø. De kvinnelige leserne ble fornøyde da de fikk stoff de etterspurte, annonsørene fikk sitt, og det åpnet opp for kvinnelige journalister. Faren med kvinnesidene var at stoff som kunne være av allmenn interesse, som skole og utdanning, ble gjemt bort. Dessuten visste de kvinnelige journalistene godt at kvinner var opptatt av mer enn bare hus og hjem og mote. De var også interessert i for eksempel skole, barneoppdragelse, arbeidsmuligheter og kvinners rettigheter. En del av journalistene brukte kvinnesiden som et springbrett for å kunne dekke slike saker og utvide avisens stoffområde. Samtidig kan kvinnesiden ha vært med på å gi både de kvinnelige leserne og de tidligste kvinnelige journalistene økt selvbevissthet og selvfølelse.

Sterke, men lukkede kvinner

De kvinnelige journalistene i distriktsavisene har vært ganske usynlige i pressehistorien. For å finne informasjon om de kvinnelige journalistene har Roalsø lett i Riksarkivet, Norsk Journalistlag, Presseforbundet, Nasjonalbiblioteket, Journalisten og historiebøker. Hun har også intervjuet to kvinnelige journalister fra hver avis. De første tiårene var det ikke vanlig at journalistene signerte

det de skrev, noe som har gjort prosessen mer komplisert for Roalsø. Så langt hun kan se, har det vært 36 kvinnelige journalister til sammen i de fire distriktsavisene i den aktuelle tidsperioden. Adresseavisen hadde flest kvinnelige journalister, og Fædrelandsvennen færrest.

Ruth Thomsen i Stavanger Aftenblad var en av de profilerte tidlige kvinnelige journalistene Roalsø skriver om.
Faksimile fra Stavanger Aftenblad

– Det var ofte bare én kvinne i redaksjonen. Så det var ikke uvanlig å se annonser med denne teksten: «Vår kvinnelige journalist slutter, og vi søker hennes etterfølger». Kvinnene har måttet markere seg blant menn, og slåss for å få på trykk saker som ikke ble sett på som viktige av mannlige kollegaer. Det må ha vært tøft, forteller Roalsø.

Det ser ut som om alle de fire avisene i undersøkelsen har hatt én sterk kvinnelige journalist.

– Jeg er litt overrasket over at det var en slik sterk kvinne i hver avis. Og at de tilsynelatende var ganske like, sier Roalsø. Disse kvinnene hadde få rollemodeller, og sannsynligvis ingen kvinnelige. For de yngre kvinnene som kom inn mot slutten av karrieren deres, virket de ganske lukkede. De stod ikke med åpne armer og tok imot de nye kvinnene og hjalp dem på plass. I stedet vernet de om sitt område, som gjerne var sosiale saker. De var viktige for avisene, og var nærmest institusjoner. Caro Olden, Elise Lund, Ruth Thomsen, Esther Johannessen og Inga Müller var noen av disse.

– Det at de virket litt distanserte kan være en overlevelsesstrategi i en mannsverden, mener Roalsø.

Journalist Caro Olden (1887-1981) fotografert en gang på 1930-tallet. Olden fikk sin første journalistjobb ved Trondhjems Adresseavis i 1908. Etter ti år der gikk hun over til Stavanger Aftenblad, der hun var fram til 1923. Siden var hun journalist i hovedstadsavisene Arbeiderbladet og Dagbladet. Dessuten var hun redaktør i avisa Yrkeskvinnen og radiokåsør i NRK allerede fra mellomkrigstiden av. Komponisten Pauline Hall var hennes livsledsager. Foto: Oslo Museum

Guttegarderoben ikke for kvinner

Ikke alle var enige i at kvinner kunne jobbe som journalister. Ett argument var at det var mange steder kvinnene ikke kom inn, for eksempel garderoben til fotballspillerne. Eller at det kanskje ikke var kvinnelige toaletter dit de ville bli sendt.

– Sjelden eller aldri ble det argumentet snudd rundt. Tenk på alle de stedene kvinnene er, hvor menn ikke pleier å gå. Og de kvinnelige journalistene skrev saker som tidligere var blitt oversett. De dekket møter i kvinneorganisasjoner, og viste at historier fra hverdagslivet kan være like viktige som saker hentet fra Stortinget og regjeringen, forteller Roalsø.

Først og fremst journalist

Mange av de tidlige kvinnelige journalistene har fortalt om hvordan de ikke ble tatt på alvor på grunn av sitt kjønn. Det kunne komme folk inn i redaksjonen og spørre etter en journalist, men ikke den kvinnelige journalisten; de ville nemlig snakke med en «ordentlig journalist». Kvinnene som begynte som journalister på 1950- og 1960-tallet følte imidlertid at de i stor grad fikk prøve seg på mye forskjellig. De mente selv at de fikk gjøre det samme som de mannlige kollegaene, som for eksempel å dekke kommunestyremøter. Men fortsatt ble det mye stoffet lettere gitt til de kvinnelige journalistene.

– Det er jo ikke sånn at det mye stoffet er mindreverdig. Men valgmuligheten har kanskje vært noe mindre for de kvinnelige enn de mannlige journalistene. Det har kanskje vært lettere å plassere kvinnene i en bås, forteller Roalsø.

En ting hadde kvinnene til felles: De så på seg selv først og fremst som journalister, ikke som kvinnelige journalister.

– Noen av kvinnene har tatt stor plass i redaksjonene, og da spesielt de første, sterke kvinnene. De skrev om saker som mennene ikke syntes var viktig. Men det mye stoffet fikk etter hvert innpass andre steder enn på kvinnesidene. I dag er det nok ikke mange som definerer sosial-, skole- eller forbrukerstoff som spesifikt kvinnestoff, sier Roalsø.

Artikkelen ble opprinnelig publisert i Kildens nyhetsmagasin 27. mars 2008, og redigert av Kilden i 2023.

Se også

- [Ingen selskapsklubb](#)

Meldinger ved utskriftstidspunkt 24. oktober 2026, kl. 05.48 CEST

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.